

Posudek oponenta diplomové práce

„Tvorba režisérů české nové vlny po roce 1989: Věra Chytilová, Jan Němec, Jiří Menzel“

Autorka: Darina Křivánková

Oponent: Mgr. Martin Švoma

Téma a cíl diplomové práce

Darina Křivánková ve své diplomové práci zkoumá filmovou tvorbu tří významných režisérů českého filmu spjatých s fenoménem „nové vlny“ 60.let, kteří zůstali aktivními filmovými tvůrci i po roce 1989, a museli se potýkat s novými podmínkami filmové výroby, které se radikálně lišily od poměrů, v nichž tito filmaři vytvořili nejlepší díla své kariéry. Vlastním těžištěm práce je tedy zhodnocení, jak se Věra Chytilová, Jan Němec a Jiří Menzel s novými poměry dokázali vyrovnat a nakolik v nich se svými díly uspěli či neuspěli.

Tento cíl naplňuje autorka kapitolami věnovanými rozborům všech podstatných polistopadových snímků jednotlivých režisérů a připojenými rozhovory s tvůrci, na něž v samotném textu odkazuje a z nichž čerpá i při výkladu okolností vzniku jejich filmů.

Volbu zmíněných tří režisérů zdůvodňuje autorka právě potřebou přímého kontaktu a rozhovorů, proto nezahrnuje do své práce např. polistopadové filmy zesnulého Jaromila Jireše.

Můžeme konstatovat, že v rámci zvoleného tématu **autorka formulovaný cíl své práce splňuje** a přináší některé zajímavé postřehy a cenné informace vztahující se zejména k osobním motivacím filmových tvůrců, jejich názorům a představám o vlastním díle, které pak můžeme plodně konfrontovat jak s dílem samotným, tak s jeho kritickým přijetím, diváckou odezvou a komerčním úspěchem či neúspěchem.

Hlavní nedostatky práce

Za hlavní nedostatek práce považují její **určité „vytržení z kontextu“**. Autorka se pohybuje výlučně v oblasti tvorby zmiňovaných tří režisérů a nedkazuje (nebo jen málo) k celkovému teritoriu českého filmu po roce 1989, které je důležitým pozadím pro hodnocení jejich tvůrčích úspěchů a neúspěchů. V autorčině práci postrádám kapitolu, která by (byť stručně) tento kontext nastínila a konfrontovala filmy zvolených režisérů jak s mainstreamem, tak i se snímky jiných tvůrců, kteří si v tomto období vydobyli uznání.

Závažnou výtku lze vznést i proti **struktře filmových rozborů** v některých kapitolách. Často v nich schází přehledná analýza syžetu, což (ač se to může zdát banální) ztěžuje orientaci čtenáře, který (na rozdíl od autorky) nemá filmy v živé paměti. Silnou stránkou práce je zde detail, celek poněkud – k jejímu neprospěchu – ustupuje do pozadí. Větší pozornost a systematickosti by si zasloužily také rozbor režijních a skladebných postupů u jednotlivých tvůrců a filmů – vždyť o ně právě nejvíce jde! Křivánková si jich všimá ponejvíce tam, kde ve výsledku viditelně selhávají, méně už ve struktře filmu jako celku.

Problém pak spatřuji i v určitém **sklonu ke zjednodušení, paušálním hodnocením a závěrům**, které nejsou podepřeny dostatečnou argumentací nebo nemají oporu v konkrétních odkazech na filmy (například str. 61 - „Projekt to byl stejně zmatený jako doba, v níž vznikl...“, str. 29 - „Celým

filmem se táhne silná linie dopátrat se toho, kým byla Ester Krumbachová.“, str. 26 - „To umí Chytilová jako málokdo ...“). To budí dojem, že autorka přistupuje k materiálu zvnějšku a hodnotí jej dříve, než jej podrobí rozboru.

Drobné výhrady patří jazykové stránce. Čtivý a většinou obratně formulovaný text místy sklouzává do příliš hovorové polohy, která se k odbornému diskurzu příliš nehodí („fotky“ místo „fotografie“, „točit“ místo „natáčet“ - např.str. 25,), do nepřesností (str. 43 - „soukromá TV Nova“ místo přesnějšího „komerční“, opakované používání termínu „kreativní“, vhodného spíše pro kontext reklamy či užitého umění, místo vhodnějšího „tvůrčí“ - např.str. 24, 33, 41, zjednodušené užití termínu „feministický“ ve smyslu „protimužský“ - str. 55) nebo k nevhodné „poetizaci“ („stříhová skladba podléhající spíše diktátu intuice“ - str. 25)

Otázky do diskuse

Vhodnou otázkou do diskuse při obhajobě se mi jeví především **samotný výběr tří režisérů** jako reprezentativních představitelů „nové vlny“ v nových podmínkách a srovnání jejich tvůrčí i životní dráhy s osudy jejich ostatních vrstevníků, kteří se dožili období po roce 1989, dále pak **jejich tvorba nahlížená v celkovém kontextu české polistopadové kinematografie** s jejími úspěšnými i neúspěšnými tvůrci 90.let. Neméně zajímavě by mohlo vyznít **srovnání jejich tvorby s debutanty 90.let a počátku 21.století** a úvaha, zda si Chytilová, Němec a Menzel uchovali oproti nim **nějaké výlučné hodnoty či charakteristiky**, dané jejich pracovní a životní zkušeností, které jinak dnešní filmová tvorba postrádá. Hovoříme-li o úspěchu či neúspěchu, bylo by vhodné otevřít i otázku **různých hledisek úspěšnosti**, která lze na filmovou tvorbu uplatňovat (umělecká hodnota, divácká a komerční úspěšnost, kulturní přesahy, osobní pověst a veřejná angažovanost tvůrce apod.).

Doporučení k obhajobě

Po prostudování práce a zvážení jejích předností i nedostatků **práci Dariny Křivánkové doporučuji k obhajobě.**

Návrh hodnocení

Vzhledem ke zmínovaným kladům a záporům práce **navrhuji autorce udělit hodnocení známkou „velmi dobře“.**

Datum zpracování posudku:

15.9. 2006

Podpis oponenta:

